

Properties van de 4-bands eq

Het faderloze tijdperk

Kun je met een daw van een paar tientjes alles doen wat je wilt, of moet je toch serieus in de buidel tasten? Tracktion 4 is een uitdagend alternatief met een buitengewoon frisse kijk op opnemen en mixen.

door Alex Buurman > alex@interface.nl

Tracktion is al in ontwikkeling sinds 2002. Aan de basis staat de Engelsman Julian Storer met zijn firma Raw Material Software. Vanaf 2003 werd Tracktion gedistribueerd door Mackie en het pakket werd zowel los als gebundeld verkocht bij hardware van Mackie, Tapco en Echo Audio. Tracktion bouwde een toegewijde en uiterst actieve gebruikersgroep op, ondanks het feit dat verdere ontwikkeling in 2008 leek te zijn stopgezet. Recentelijk verscheen echter Tracktion 4 en deze nieuwe versie valt op door de onconventionele opzet. Het begint

- heel veel tutorials over werken met Tracktion
- demoversie

al bij de prijs: \$ 59,99. Moeten we Tracktion serieus nemen?

Properties

Er zijn meer daw's die claimen dat alle functies binnen één venster te bedienen zijn. Op zich is dat al een hele klus, want bijna alle daw's bieden zo'n enorm aantal functies op het gebied van opnemen, bewerken en mixen dat je alsmat van het ene scherm naar het andere aan het springen bent. Daarnaast zijn vrijwel alle daw's voorzien een mixersectie die rechtstreeks is afgeleid van de hardwarematige mengtafel, zoals we die kennen uit het

analoge tijdperk: channelstrips ('broodjes') met een eq-sectie, faders, inserts en aux-sends voorzien van de prachtigste grafische simulaties van gelikte schakelaars en draaien schuifpotmeters.

Tracktion rekent tamelijk effectief af met beide fenomenen door een opzet die je gerust 'objectgeoriënteerd' kunt noemen. Als je gewend bent aan een traditionele daw zoals Logic, Cubase, Sonar, Digital Performer, Studio One of Pro Tools – Ableton Live laat ik even buiten beschouwing, omdat de opzet daarvan wéér heel anders is – sta je in eerste instantie raar te kijken als je Tracktion voor je neus krijgt. Op het scherm is weinig herkenbaars te zien. Weliswaar zijn er acht 'tracks', maar waar zijn bijvoorbeeld de faders? Er is een transportsectie en bovenin zit de min of meer gebruikelijke balk met een tijdlijn, die van links naar rechts loopt, en er is daar een mogelijkheid om markers te plaatsen, maar wat nu?

De clou zit 'm in de (groveweg) pijlvormige

boxen die je rechts op het scherm aan het einde van elke track vindt. De eerste ziet eruit als een grafische indicatie voor een vloeistofniveau; een dikke lijn met een ruitvormig handvat in het midden. Rechts daarnaast zit iets dat eigenlijk al een beetje als een meter voor stereosignalen te herkennen is. Als je zo'n box (zo'n object) aanklikt, verschijnt er onder in het scherm een venster dat de eigenschappen, de properties, van het betreffende object aangeeft; een soort tabblad waarbij de tab voorzien is van de naam en/of functie van het object. De eerder als vloeistofniveaumeter geïdentificeerde box blijkt Volume & Pan Filter te heten. Beweeg je de cursor in het object op en neer, dan bedien je het volume. Beweeg je heen en weer, dan bedien je de panning.

Laten vallen

Bovenin het scherm zie je nog zo'n box, maar dan kleiner en voorzien van de tekst New Filter. Als je erop klikt, gebeurt er niets, maar je kunt hem wel verslepen naar de rechterkant van een track. Daar kleurt de track dan vurig rood (als bij een nare ontsteking) en je kunt 'm laten vallen voor of achter de al aanwezige objecten op de track. Er verschijnt

SPECIFICATIES

- daw met onbeperkt aantal sporen
- single-screen interface
- ondersteunt 64-bits Operating Systems
- 64-bit/192 kHz mix-engine
- Quicktime video
- Ondersteunt au/vst-plug-ins

INFO

- Prijs incl: \$ 59,99
- Distributie: Online Tracktion
- Internet: www.tracktion.com

Er is blijkbaar iets moois met de summing aan de hand, want er lijkt veel meer overhead op de mixbus aanwezig te zijn

een dialoogvenster met uitvalmenu's waarin je kunt bepalen wat de functie van dit nieuwe 'filter' wordt. Niet alleen vind je in die menu's effecten van Tracktion zelf en de vst-en/of au-plug-ins die er op je systeem zijn geïnstalleerd, ook 'filters' als Aux Send en Aux Return verschijnen en de vst- en au-instrumenten op je systeem.

Heb je zo'n filter eenmaal laten vallen op een track en heb je bepaald op welke functie het gaat, dan verschijnen de eigenschappen van het betreffende filter onderin het scherm zodra je het filter selecteert. Als dat een au- of vst-plug-in is, opent Tracktion keurig het bijbehorende scherm zoals je gewend bent. De volgorde waarin je filters zet, is helemaal vrij en kun je te allen tijde nog veranderen. Een aux-send kun je dus zowel voor als na het volume/pan-filter plaatsen, en je kunt twee of meer eq's of compressors op een track zetten en die in serie gebruiken of tussen de ene en de andere schakelen om de instellingen te vergelijken.

Aan de gang

Aan de linkerkant van een track vind je ook zo'n box. Als je daarop rechtsklikt, kun je kiezen uit audio- of mid-ingangen. Onderin verschijnen weer de eigenschappen van de betreffende ingang. Je kunt hier voor een audio-ingang onder meer het level regelen, het bestandsformaat (wav, aiff of flac), de bitdiepte (16-, 24- of 32-bits), de plek waar het audiobestand wordt opgeslagen en hoe de 'clip' die je gaat opnemen gaat reageren op overdubs. Klaarblijkelijk kun je verschillende bestandsformaten en bitdieptes door elkaar heen gebruiken. Er is een zeer ruim bemeten levelmeter voorhanden. Activeer het rode rechthoekje met een 'R' erin en voilà, je bent aan de gang.

Synth-rack

Behalve dat je zo'n object kun toekennen aan een fx-plug-in of instrument, kun je er ook voor kiezen om je track te voorzien van een rack. Als je dat doet, verschijnt onderin het scherm een leeg vlak waarin je een aantal filters kunt laten vallen en daarvan de ingangen volstrekt naar eigen voorkeur kunt verbinden. De bedoeling daarvan is duidelijk: je kunt elk effect met elk ander effect combineren en die dan in serie of parallel gebruiken.

Ook kun je hier de mid-in- en -uitgangen patchen. Met andere woorden: je kunt hier ook meerdere instrumentplug-ins in gooien en vervolgens bescelen met één midi-usb-ingang.

De instrumenten kun je elk weer voorzien van individuele effecten zoals chorus en eq, maar je kunt ze ook allemaal naar één reverb routen. Als je dat zou willen ten minste, want het geheel komt natuurlijk binnen op een gewone track en daar kun je een reguliere aux-send aanbrengen die een reverbsignaal bedient. Een rack kun je opslaan en vervolgens in andere projecten oproepen.

Drumbus

Je kunt ook filters botweg op een stukje opname (een Clip in Tracktion-terminen) gooien. Dan is een fx-plug-in dus uitsluitend actief voor de duur van een Clip, wat wel een bijzonder eenvoudige manier is om effecten te automatiseren. Je knipt je track gewoon in stukken en gooit daar telkens een ander filter op. Dit dan even naast de normale automatisering, die gewoon met curves op de betreffende track werkt.

Wil je al je drumtracks naar één bus sturen, bijvoorbeeld om het geheel met een compressor te bewerken, dan maak je een track aan (die je bijvoorbeeld 'Drumbus' noemt), en wanneer je dan de drumtracks kiest, kom je in het venster onderin het scherm een optie tegen om deze track aan de nieuwe bestemming toe te kennen.

Natuurlijk: geen enkele van de functies hierboven ontbreekt in bijvoorbeeld Logic, Cubase, Studio One, Sonar of Pro Tools, maar de manier van werken is qua eenvoudig en snelheid ronduit overweldigend. Sterker nog: de workflow en de bijna primitieve grafische interface nodigen uit om heel uitgebreid te experimenteren.

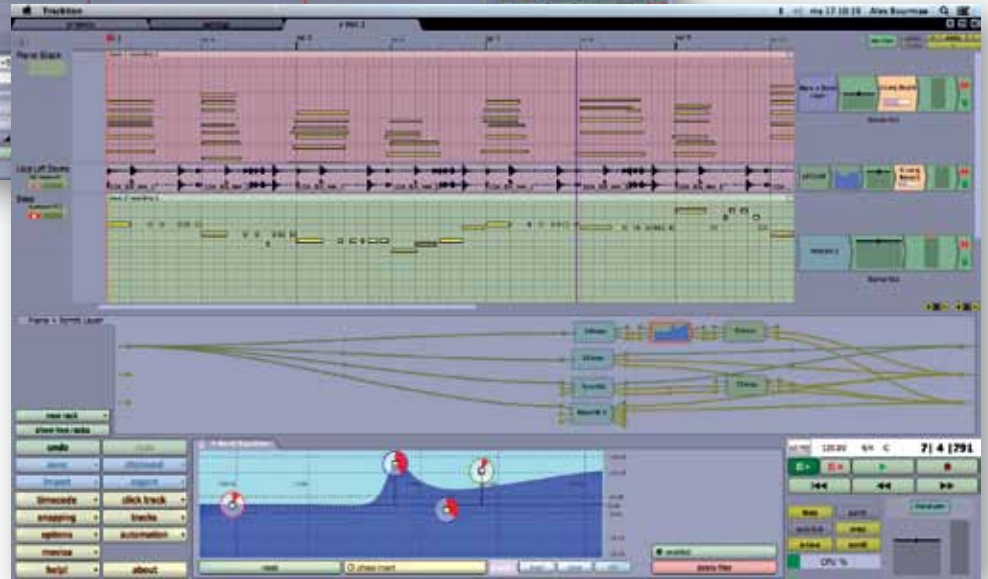
Editen

Op het gebied van audio-editing is Tracktion voorzien van bijna alles wat je bij reguliere muziekopname en -productie zou wensen. Knippen, plakken, timestretching, pitchshifting, loopen: het werkt allemaal razendsnel en de klank van de verschillende timestretch-algoritmes is bijzonder goed voor elkaar.

Het enige wat ik echt miste, is wat in Logic 'Flex Time Editing' heet en waarmee je binnen een audio-opname individuele punten heen en weer kunt schuiven zonder dat de opname zijn verband verliest, bijvoorbeeld om kleine timingfouten te corrigeren. Daar zijn gelukkig binnen Tracktion wel alternatieven voor te verzinnen. Timestretchen van Clips door het begin- of eindpunt te verschuiven in combinatie met de Snap-mode, werkt razendsnel, moeiteloos en is volledig non- >>

Propertes van een audioclip

Synthtrack met vier layers

>> destructieve, zoals praktisch alle functies voor audio-editing. Wel is door de selectie aan editingfaciliteiten duidelijk dat Tracktion zich niet direct op beatproductie richt.

Zeuren

Zéér storend zijn wat zaken die bij navraag bij de ontwikkelaars gelukkig op het punt staan om te worden aangepast, zoals de noodzaak om het afspelen te stoppen als je uit opname gaat. Je kunt dus niet een fragment lopen en naar keuze in en uit opname gaan. Ook wilde Tracktion niet aftellen voorafgaand aan een loop, maar aan beide zaken wordt dus gewerkt.

Het werken met plug-in-instrumenten met meerdere uitgangen gaat op zich prima, maar het toekennen van de individuele uitgangen is erg omslachtig. Je moet daarvoor het betreffende instrument onderbrengen in een Wrapper, zoals dat heet, een soort rack waarbinnen de uitgangen zich opnieuw laten routen. Deze Wrapper kun je naar verschillende tracks kopiëren, waar dan de eigenlijke routing plaatsvindt.

Vreemd is dat Tracktion met betrekking tot toetscombinaties bij sommige functies afwijkt van de gebruikelijke Mac-conventies. Het kopiëren en slepen van een Clip gaat bijvoorbeeld door slepen met de muis, terwijl je de Command-toets (de bekende 'appeltje-toets') ingedrukt houdt, terwijl dat in vrijwel alle Mac-software door middel van de Alt-toets gaat. Hoe dat bij de Windows-versie zit, heb ik niet kunnen checken. Trouwens, Tracktion is er ook voor het Linux-platform, wat erg goed nieuws is voor deze nog steeds omvangrijke en trouwe groep computergebruikers.

Klank

De klank van een daw beoordelen is lastig. Erg veel zaken spelen een rol en je vergelijkt al gauw appels met peren. Toch moet me van het hart dat hetzelfde project in Tracktion en in Logic een heel ander resultaat opleverde.

Als je gewend bent aan traditionele daw's als Logic, Cubase of Pro Tools, sta je wel even raar te kijken als je Tracktion voor je neus krijgt

De Tracktion-mix klonk uiteindelijk aanzienlijk opener en dynamischer. Er is blijkbaar iets moois met de summing aan de hand, want er lijkt veel meer overhead op de mixbus aanwezig te zijn. Sowieso duurt het langer voor signalen daadwerkelijk gaan clippen.

Sommige van de meegeleverde plug-ins zijn ook erg goed, zoals de 4-bands eq; weer andere zijn niet meer dan middelmatig. Er zitten géén instrumenten bij Tracktion, afgezien van een sampler.

Conclusie

Uiteindelijk heb je toch nog twee andere schermen in Tracktion: een voor de algemene instellingen en een voor het projectbeheer. Beide bieden verrassend veel mogelijkheden en ook hierin blijkt Tracktion veel uitgebreider dan je in eerste instantie denkt. Voor \$59,99 koop je een daw met zeer serieuze mogelijkheden. Doe je eigen (midi)producties, gebruik je je daw om te componeren of houd je je bezig met traditionele audio- en midi-opnames, dan zie ik weinig redenen om van

Tracktion niet bijzonder gelukkig te worden. Voor dat soort werk zijn de faciliteiten en meegeleverde effecten meer dan voldoende. Doe je geavanceerde geluids nabewerking en stel je hoge eisen aan bijvoorbeeld signaalrouting en bestandsbeheer, heb je nog helemaal geen vst- of au-instrumenten, ben je beatproducer of doe je diepgaande midi-editing, ga dan voor een van de 'grote' daw's. Daarentegen is Tracktion zó ongelooflijk plezierig om mee te werken, dat ik durf te stellen dat veel muzikanten, producers en engineers zichzelf een enorm plezier zouden doen door kennis te maken met Tracktion. Het ontbreken van faders zou wel eens een bevrijdende werking kunnen hebben. Tracktion is dus zonder twijfel een enorme aanrader. ■

HET OORDEEL

- + inspirerend concept
- + briljante workflow
- + prijs
- geen instrumenten meegeleverd
- sommige functies omslachtig